

“Υδροηλεκτρικά Φράγματα & Χωρικός Σχεδιασμός”

Λάμπρος Ν. Κίσσας
Χωροτάκτης- Πολεοδόμος Μηχ., MSc

INTENSSS PA

***Το "δέον" στην περίπτωση μας...
η ισορροπία ανάμεσα***

**ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

**ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
ΦΡΑΓΜΑΤΑ**

“Υδροηλεκτρικά Φράγματα & Χωρικός Σχεδιασμός”

- Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160/Α/18.10.1986) «Για την προστασία του περιβάλλοντος», όπως ισχύει,
- Ν.2508/97 «Βιώσιμη Οικιστική ανάπτυξη...» (ΦΕΚ 124/Α/1997), όπως ισχύει,
- Το Ν. 3199/2003 (ΦΕΚ 280/Α/9.12.2003) «Προστασία και διαχείριση των υδάτων ...»
- Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού της Περιφ. Θεσσαλίας (ΦΕΚ 1484/Β/2003),
- Ν. 3468/2006 (ΦΕΚ 129/Α/2006) «Παραγωγή Ηλ. Ενέργειας από ΑΠΕ...»
- Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης Α.Π.Ε. (ΦΕΚ 2464/Β/3-12-2008).
- Ν.3734/2009 (ΦΕΚ 8/Α/28.1.2009) «Προώθηση της συμπαραγωγής δύο ή περισσότερων χρήσιμων μορφών ενέργειας ... και άλλες διατάξεις».
- Ν. 4447/16 «Χωρικός Σχεδιασμός – Βιώσιμη Ανάπτυξη» (ΦΕΚ 242/Α/2016), όπως ισχύει,
- Την υπ’ αρ. 26/2014 απόφαση της Ολομέλειας του Σ.τ.Ε..
- Το Ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289/Α/29.12.1979) «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας», όπως ισχύει.

“Υδροηλεκτρικά Φράγματα & Χωρικός Σχεδιασμός”

- Εγείρονται ερωτήματα, στο εάν δημιουργούνται δυσλειτουργίες, οι οποίες ανακύπτουν στο σχεδιασμό του χώρου ύστερα από προσπάθειες της πολιτικής εξουσίας να υπερβεί το θεσμοθετημένο ρόλο της και να υποκαταστήσει τους μελετητές.
- Η ύπαρξη ενός μεγάλου έργου εθνικής σημασίας (π.χ. Υ/Φ Μεσοχώρας),, συνήθως συνοδεύεται από αλληπάλληλες προσπάθειες του κράτους να νομοθετήσει και αντίστοιχες προσφυγές των περιοίκων για τις επιπτώσεις του φράγματος στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Παρακάμπτει ή όχι η πολιτική εξουσία την ορθολογική σειρά των επιπέδων σχεδιασμού και ρυθμίζει μέχρι και στοιχεία αστικού σχεδιασμού και οργάνωσης ιδιαίτερων οικιστικών συνόλων, με τρόπο αποσπασματικό και χωρίς αναπτυξιακή προοπτική;
- Εγείρονται ερωτήματα που έχουν να κάνουν: i) με την ορθή διαδοχή των επιπέδων σχεδιασμού, ii) τον σεβασμό μεταξύ κεντρικής και τοπικής εξουσίας, iii) τον βαθμό ωρίμανσης έργων υποδομής και εθνικής σημασίας σε σχέση με την αποδοχή από τις τοπικές κοινωνίες και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, iv) τη σχέση συνεργασίας που θα πρέπει να επιδεικνύουν οι κύριοι/φορείς διαχείρισης των έργων με τους ΟΤΑ, αλλά και τους μελετητές του χώρου

Υδραυλική ενέργεια – Υδροηλεκτρικά Έργα

- Ως υδραυλική ενέργεια νοείται η ενέργεια που προέρχεται από την πτώση υδάτινων μαζών.
- Η ενέργεια από υδατοπτώσεις χρησιμοποιούνταν από πολύ παλιά με την μορφή νερόμυλων.
- Σήμερα εκμετάλλευσή της γίνεται κυρίως από υδροηλεκτρικά έργα. Τα υδροηλεκτρικά έργα εμφανίστηκαν, κατά τα πρώτα χρόνια αποδοτικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.
- Μεγάλο πλεονέκτημα αυτής της μορφής ήταν η έλλειψη κόστους καυσίμων αφού το νερό ήταν δωρεάν.
- Εφόσον ξεπεράστηκαν τα τεχνικά προβλήματα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας σε μεγάλες αποστάσεις, η χρήση των υδατοπτώσεων προσέφερε την δυνατότητα επίτευξης οικονομιών κλίμακας.

Α.Π.Ε. – Χωροθέτηση - Επιπτώσεις των Υδροηλεκτρικών Εγκατα/σεων (Υ/Ε)

- Οι Υδροηλεκτρικές Εγκαταστάσεις με εγκατεστημένη ισχύ κάτω των 15MW, (άρθρο 17 του Ν.3468/2006) περιλαμβάνονται στις ΑΠΕ. Τα τεράστια υδροηλεκτρικά έργα έχουν ευρύτερες επιπτώσεις, δεν συνάδουν με τους σκοπούς προώθησης των ΑΠΕ και δεν θεωρούνται ως τέτοιες.
- Η χωροθέτηση Υ/Ε γίνεται κατά κανόνα σε ορεινές & ημιορεινές περιοχές όπου η ύπαρξη νερού και υψομετρικών διαφορών μεταξύ υδροληψίας & σταθμού κάνει σκόπιμο και βιώσιμο το έργο. Διαχωρίζονται ως προς το ύψος της πτώσης των υδάτων, ενώ κατασκευάζονται με δύο μορφές: είτε με κατασκευή φράγματος & σταθμό στο πόδι του φράγματος ή κατάντη του ρέματος με αντίστοιχη εκτροπή.
- Οι επιπτώσεις των μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών, λόγω του μικρού μεγέθους δεν είναι σημαντικές σε αντίθεση με τα μεγάλα. Δεν δημιουργούν αλλαγές στο μικροκλίμα ούτε επηρεάζουν το τοπικό εφόσον στην πλειοψηφία τους δεν περιλαμβάνουν φράγμα. Εφόσον υπάρχει, για μικρά υδροηλεκτρικά δεν τίθεται ζήτημα κατάκλισης εκτάσεων, αλλά μπορεί να υπάρξει αλλαγή χρήσεων γης στα όρια του ταμιευτήρα. Στο τμήμα από την υδροληψία έως τον σταθμό υπάρχει μείωση της παροχής νερού στην κοίτη του ρέματος (προσέχουμε την οικολογική παροχή).

“ Ν. 4447/16 (ΦΕΚ 241/Α`/16), «Χωρικός Σχεδιασμός - Βιώσιμη Ανάπτυξη & άλλες Διατάξεις.»”

- Άρθρο 1 / Βασικές έννοιες

- α) «Σύστημα Χωρικού Σχεδιασμού»: το σύνολο των χωροταξικών και πολεοδομικών πλαισίων και σχεδίων που περιγράφονται στα άρθρα 5, 6, 7, 8 και 10, όπως αυτά διαρθρώνονται συστηματικά και ιεραρχούνται σε επίπεδα, με βάση τη γεωγραφική κλίμακα στην οποία αναφέρονται, την αποστολή και το περιεχόμενό τους.
- β) «Στρατηγικός Χωρικός Σχεδιασμός» (χωροταξικός σχεδιασμός): ο σχεδιασμός, που εκπονείται σε εθνική ή περιφερειακή κλίμακα, με τον οποίο τίθενται οι μεσο-πρόθεσμοι ή και μακροπρόθεσμοι στόχοι της ανάπτυξης και οργάνωσης του χώρου, καθώς και οι γενικές κατευθύνσεις και οι αναγκαίες, όπου απαιτείται, ρυθμίσεις, για τη διαμόρφωση των οικιστικών περιοχών, των περιοχών ασκήσεως παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και των περιοχών προστασίας.
- γ) «Ρυθμιστικός χωρικός σχεδιασμός» (πολεοδομικός σχεδιασμός): ο σχεδιασμός με τον οποίο καθορίζονται οι κανόνες για τη χρήση, τη δόμηση και την εν γένει εκμετάλλευση του εδάφους στον αστικό χώρο και την ύπαιθρο.

“ Ν. 4447/16 (ΦΕΚ 241/Α`/16), «Χωρικός Σχεδιασμός - Βιώσιμη Ανάπτυξη & άλλες Διατάξεις.»”

Άρθρο 2 / Διάρθρωση συστήματος χωρικού σχεδιασμού

- **1.** Ο χωρικός σχεδιασμός ασκείται σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και διακρίνεται, ανάλογα με το χαρακτήρα του, σε στρατηγικό ή ρυθμιστικό:
- **α.** Στην κατηγορία του Στρατηγικού Χωρικού Σχεδιασμού υπάγονται τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια του άρθρου 5 και τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια του άρθρου 6.
- **β.** Στην κατηγορία του ρυθμιστικού χωρικού σχεδιασμού υπάγονται τα πολεοδομικά σχέδια τα οποία εκπονούνται σε τοπική κλίμακα και τα οποία διακρίνονται σε δύο επίπεδα σχεδιασμού.
- **2.** Στο πρώτο επίπεδο του ρυθμιστικού χωρικού σχεδιασμού περιλαμβάνονται:
- **α)** Τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια του άρθρου 7, τα οποία ρυθμίζουν τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη και οργάνωση της εδαφικής περιφέρειας ενός Ο.Τ.Α.,
- **β)** τα Ειδικά Χωρικά Σχέδια του άρθρου 8, τα οποία αποτελούν υποδοχείς σχεδίων, έργων και προγραμμάτων ανεξαρτήτως διοικητικών ορίων.
- **3.** Στο δεύτερο επίπεδο του ρυθμιστικού χωρικού σχεδιασμού περιλαμβάνονται τα Πολεοδομικά Σχέδια Εφαρμογής του άρθρου 10, τα οποία αποτελούν την εξειδίκευση και εφαρμογή των σχεδίων του πρώτου επιπέδου.

Μελέτες που έχουν ως δομικό τους στοιχείο ένα Υδροηλεκτρικό Φράγμα, απόρροια Τεχνητής Λίμνης.

- - ΣΧΟΟΑΠ Ιτάμου (ΦΕΚ 350/ΑΑΠ/2011), Κατάντι της Λίμνης Πλαστήρα στο Ν. Καρδίτσας.
- - ΣΧΟΟΑΠ Μητρόπολης (ΦΕΚ 244/ΑΑΠ/2016), πλησίον της Λίμνης Πλαστήρα.
- - ΣΧΟΟΑΠ Πινδαίων, το οποίο είναι υπό έγκριση, και σχετίζεται με το υπό κατασκευή Φράγμα στην Μεσοχώρα και το υπό κατασκευή Υδροηλεκτρικό Εργοστάσιο.

Παράγοντες που επηρεάζουν την ισορροπία...

- Ο χρόνος εκκίνησης του X/Σ . ή του Y/Φ .
- Η τάξη μεγέθους του X/Σ . ή του Y/Φ .
- Ο τρόπος θεσμοθέτησης (Π.Δ/γμα, Νόμος, κ.λπ.)
- Η "οπτική του πράγματος" (Πολιτική ή Τεχνοκρατική)
- Παράλληλη "οπτική" ή Διαδοχική;

“Ανελαστικοί Παράγοντες στον Χωροταξικό & Πολεοδομικό Σχεδιασμό”

- Τυχόν Π. Δ/τα ή Νόμοι προστασίας της περιοχής, καθόσον πρόκειται ως επί τον πλείστον για ορεινές “όμορφες” (sic) κι ευαίσθητες περιοχές. Λ.χ. η ΖΟΕ της Λίμνης Πλαστήρα.
- Ζώνες Απαλλοτρίωσης Πλημμυρίτιδας Ζώνης (κυρίως ορίζονται από ισοϋψείς)
- Ζώνες Μεταφοράς Ρεύματος / Πυλώνες Υψηλής Τάσης
- Χρόνος Δημιουργίας της Τεχνητής Λίμνης, ο οποίος συνήθως προηγείται του Χωροταξικού Σχεδιασμού. (προσαρμογή στην υπάρχουσα κατάσταση)
- Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (???)

Α.Ε.Π.Ο. για το έργο: «Υδροηλεκτρικό Έργο Μεσοχώρας, στον ποταμό Αχελώο, Π.Ε. Τρικάλων», της εταιρείας ΔΕΗ Α.Ε.

(ΑΔΑ:ΨΩΧ74653Π8-23Λ)

Ειδικά πριν την έμφραξη της σήραγγας εκτροπής στην βάση του φράγματος να έχουν υλοποιηθεί οι παρακάτω όροι:

- Τροφοδότηση του ΣΧΟΟΑΠ Δήμου Πύλης με τα νέα δεδομένα και τελική έγκριση του αρμοδίου, με ενσωμάτωση του επανασχεδιασμού του οικισμού, με επέκταση των ορίων του, ενσωμάτωση του μη κατακλυζόμενου μέρους του, με το τοπικό κέντρο σε προνομιούχα παραλίμνια θέση, όπως προβλέπεται στην Μελέτη Διερεύνησης του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, (σχετ.58), έτσι ώστε το μη κατακλυζόμενο τμήμα του υφιστάμενου οικισμού και η περιοχή επέκτασης - μετεγκατάστασης του οικισμού να αποτελούν ενιαία πολεοδομική ενότητα. Στο ΣΧΟΟΑΠ να λαμβάνεται πρόνοια βελτίωσης των συνθηκών και των χρήσεων γης και στην ευρύτερη του οικισμού περιοχή πέριξ της λίμνης που θα διαμορφωθεί.

Α.Ε.Π.Ο. για το έργο: «Υδροηλεκτρικό Έργο Μεσοχώρας, στον ποταμό Αχελώο, Π.Ε. Τρικάλων», της εταιρείας ΔΕΗ Α.Ε.

Ειδικά πριν την έμφραξη της σήραγγας εκτροπής στην βάση του φράγματος να έχουν υλοποιηθεί οι παρακάτω όροι:

- Για τον οικ. Μεσοχώρας να εκπονηθεί και να ολοκληρωθεί πολ/μική μελέτη από τον Δήμο Πύλης με χρηματοδότηση του φορέα του έργου για την αναβάθμιση και βελτίωση τόσο του ιδίου του οικισμού όσο και για την περιοχή επέκτασης - μετεγκατάστασης. Με ευθύνη του Δήμου Πύλης και με δαπάνη του φορέα του έργου θα πρέπει να συνταχθούν όλες οι απαραίτητες συνοδευτικές και υποστηρικτικές μελέτες (ρυμοτομική, τοπογραφική, υδραυλική, γεωτεχνική, γεωλογικής καταλληλότητας και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, κλπ.) και να εκδοθούν όλες οι εγκρίσεις, αδειοδοτήσεις.
- Με ευθύνη του Δήμου Πύλης και με δαπάνη του φορέα του έργου και σε συνέχεια του προηγούμενου όρου να κατασκευαστεί η ρυμοτόμηση και η διαμόρφωση των οικοδομικών τετραγώνων στην περιοχή επέκτασης του οικισμού (κρασπεδόρειθρα, κλπ.).

Α.Ε.Π.Ο. για το έργο: «Υδροηλεκτρικό Έργο Μεσοχώρας, στον ποταμό Αχελώο, Π.Ε. Τρικάλων», της εταιρείας ΔΕΗ Α.Ε.

Ειδικά πριν την έμφραξη της σήραγγας εκτροπής στην βάση του φράγματος να έχουν υλοποιηθεί οι παρακάτω όροι:

- Για την επιτάχυνση της μετεγκατάστασης στην περιοχή δύναται να γίνει τοπική χωρική ρύθμιση για την δημιουργία του τελικού χώρου μετεγκατάστασης των θιγομένων.
- Προτείνονται η δημιουργία αισθητικού δάσους για παροχή αναψυχής.

Λοιπές Διατάξεις

- Η παρούσα απόφαση ισχύει με την επιφύλαξη ότι δεν αντίκειται σε πολεοδομικές και άλλες ειδικές διατάξεις που τυχόν κατισχύουν αυτής.

Υδροηλεκτρικό Έργο Μεσοχώρας & Χωρικός Σχεδιασμός

- Υπό φυσιολογικές συνθήκες, το Κράτος προδιαγράφει το πλαίσιο, μέσα στο οποίο θα κινούνται όλες οι αντίστοιχες μελέτες για το σύνολο της χώρας, καθώς και τα σταθερότυπα και τις προδιαγραφές για την ικανοποίηση του συνόλου των πιθανών απαιτήσεων των τοπικών κοινωνιών. Οι μελετητές καλούνται να φέρουν σε πέρας το εκάστοτε αντικείμενο διά μέσου της επιστημονικής τους αρτιότητας. Οι τοπικές κοινωνίες και οι αντίστοιχοι ΟΤΑ, εκτός από την παροχή των δεδομένων, έχουν και το καθήκον της συμμετοχής στις διαδικασίες από κοινού διαμόρφωσης μεγάλου μέρους των προτάσεων, ενώ η επιβλέπουσα αρχή, πέρα από το προφανές του τίτλου της, εξασφαλίζει την αρμονική σχέση όλων των παραπάνω εμπλεκομένων.
- Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Πολιτεία ανέλαβε το ρόλο του σχεδιαστή-μελετητή πολλών ευαίσθητων στοιχείων του έργου, σε πλήρη αντίθεση, άγνοια και καταστρατήγηση της λογικής πορείας του σχεδιασμού διαμέσου των επιμέρους κλιμάκων και των επιμέρους επιπέδων σχεδιασμού, ενώ ουδέποτε ζήτησε την επιστημονική γνώμη των μελετητών του ΣΧΟΟΑΠ.
- Η πρωτοβουλία αυτή συνοδεύτηκε από σωρεία λανθασμένων επιλογών και είχε ως αποτέλεσμα την έλλειψη επιστημονικότητας και προφανώς την έλλειψη στήριξης από την τοπική κοινωνία, η οποία και προσέφυγε για μια ακόμα φορά στη δικαιοσύνη. (Βλ. 26/2014 Απόφαση ΣτΕ).

Υδροηλεκτρικό Έργο Μεσοχώρας & Χωρικός Σχεδιασμός

- Το ΣΧΟΟΑΠ του πρώην Δήμου Πινδέων, φαινομενικά δεν προκαλεί εντύπωση με την έννοια ενός πολύπλοκου αντικειμένου με δυσεπίλυτα σχεδιαστικά και κοινωνικά δεδομένα.
- Με μια πιο προσεκτική ματιά ωστόσο, αναδύονται θέματα τα οποία βρίσκονται σε εκκρεμότητα εδώ και δεκαετίες, απασχολώντας την κεντρική εξουσία, τη ΔΕΗ, την υπό μελέτη περιοχή (και τις τοπικές κοινωνίες) αλλά και την ευρύτερη περιοχή του θεσσαλικού κάμπου, με το θέμα της τεχνητής λίμνης Μεσοχώρας και την εκτροπή του Αχελώου ποταμού.
- Στο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Θεσσαλίας (ΦΕΚ 1484/Β/2003), Η υπόθεση της εκτροπής του Αχελώου ποταμού έχει να κάνει κυρίως με τις αυξανόμενες αρδευτικές ανά στον κάμπο της Θεσσαλίας και την ανεπάρκεια του συστήματος του Πηνειού ποταμού να τις καλύψει.
- Στο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού της Θεσσαλίας, η ίδια η λίμνη Μεσοχώρας ετίθετο εν αμφιβόλω, αφού στο Περιφερειακό Πλαίσιο υπάρχουν τρεις έμμεσες αναφορές στη μελλοντική τεχνητή λίμνη Μεσοχώρας (Γ.2.4.2: Τουρισμός – Β' κατοικία, Γ.2.7.4: Βιολογικοί Καθαρισμοί - Αποχετευτικό Δίκτυο ΧΥΤΑ και Γ.2.8 Ειδικές κατηγορίες του χώρου - Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων) αλλά καμία άμεση αναφορά στο ειδικό κεφάλαιο (Γ.2.7.3 Τεχνητές Λίμνες, Φράγματα, Σήραγγες Εκτροπής, Λιμνοδεξαμενές, Αρδευτικά Δίκτυα)

Υδρ/κό Έργο Μεσοχώρας, Χωρικός Σχεδιασμός & Νομοθετικό Πλαίσιο

- Η Πολιτεία, με τελευταίο το Ν.3734/2009 (ΦΕΚ 8/Α/28.1.2009) προσπάθησε όλα αυτά τα χρόνια να δώσει λύση στο πρόβλημα, νομοθετώντας με τρόπο αποσπασματικό και χωρίς να ενσωματώσει προτάσεις της τοπικής κοινωνίας. Στην ουσία, προσπαθούσε απλά να νομοθετήσει με τρόπο τέτοιο, ώστε να καταστήσει τον εκάστοτε νέο νόμο μη προσβεβλητέο νομικά από τους κατοίκους της Μεσοχώρας.
- Με δεδομένη την 25χρονη ζύμωση των προβλημάτων που προέκυψαν από τη λειτουργία του φράγματος της Μεσοχώρας και το μεγάλο χρονικό διάστημα, που μεσολάβησε από τη τελευταία δικαστική απόφαση μέχρι και τη ψήφιση του ν.3734/2009 αλλά και την 26/2014 Απόφασης του ΣτΕ, είναι άξιες αμφισβήτησης η διαδικασία και η αποτελεσματικότητα της παρασκευής νόμων και η ικανότητά τους να αφομοιώνουν έστω και καθυστερημένα τις όποιες προτάσεις βελτίωσης.

“Υδροηλεκτρικά Φράγματα & Χωρικός Σχεδιασμός”

Συμπεράσματα:

- Η ύπαρξη υποδομών μεγάλης κλίμακας σε μια περιοχή, ακόμα και όταν αυτά αναμένεται να επιφέρουν δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, μόνο ως ευκαιρία μπορεί να θεωρηθεί, αρκεί ωστόσο να απαντάει στο σύνολο των ανησυχιών των τοπικών κοινοτήτων. Εδώ υπεισέρχονται τόσο η απρόσκοπτη και απαρέγκλιτη εφαρμογή μιας ορθολογικής πορείας και διαδοχής ενεργειών και μελετών, όσο και ο ειδικός ρόλος των συμμετοχικών διαδικασιών στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό
- Αδιέξοδες συγκρούσεις προκύπτουν όταν ένας από τους φορείς του σχεδιασμού υπερβαίνει το ρόλο του στο υφιστάμενο σύστημα και εκτοπίζει κάποιον άλλο.
- Εάν το Υ/Φ της Μεσοχώρας μελετούνταν με όλες τις παραμέτρους τους και εντάσσονταν σταδιακά στα επίπεδα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού μέχρι και τις ΠΜ, τα αποτελέσματα θα ήταν σίγουρα διαφορετικά.

Υδροηλεκτρικά Φράγματα & Χωρικός Σχεδιασμός

Συμπεράσματα:

- Ένα Υ/Φ μεγάλης κλίμακας & ο Χωρικός Σχεδιασμός θα πρέπει να διέπονται από μια συνεχή διαδραστικότητα. Αποφάσεις χωροταξικού χαρακτήρα επηρεάζουν και επηρεάζονται από διαμορφώσεις οικιστικών συνόλων, δημόσιων χώρων και της ανθρώπινης κλίμακας δραστηριοτήτων.
- Ειδικά για τα μεγάλα έργα, για την ορθή ένταξή τους, θα πρέπει ο σχεδιασμός να περιλαμβάνει συμμετοχικές διαδικασίες σε σχέση με τις τοπικές κοινωνίες και προφανώς όλες τις επί μέρους αναγκαίες περιφερειακές μελέτες, με τις οποίες θα διασφαλίζεται η ορθή ένταξη των έργων αυτών στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον (χωρίς να περιμένει τις αναθεωρήσεις όλων των σχετικών επιπέδων σχεδιασμού δηλ. εθνικό χωροταξικό, χωροταξικό περιφέρειας, ΤΧΣ κ.λπ.).

Υδροηλεκτρικά Φράγματα & Χωρικός Σχεδιασμός

- Ανεξάρτητα από τη τελική διαμόρφωση του Υ/Φ και του Χωρικού Σχεδιασμού, το συγκεκριμένο έργο αποτελεί πολύτιμο προηγούμενο στη θωράκιση της υφιστάμενης νομοθεσίας, στη βελτίωση της αποδοχής και λειτουργίας αντίστοιχων έργων, στη βέλτιστη επιστημονική τεκμηρίωση μιας επένδυσης και κυρίως στο σεβασμό του ανθρώπινου παράγοντα.
- Με την ευχή, στον αγώνα της Αειφόρου Ανάπτυξης στην χώρα μας, ο Χωροταξικός Σχεδιασμός, να μην τερματίζει πάντα τελευταίος και ασθμαίνων...

Υδροηλεκτρικά Φράγματα & Χωρικός Σχεδιασμός

- ...ευχαριστώ για την υπομονή σας!
 - Λάμπρος Κίσσας
 - Χωροτάκτης-Πολυεξόμος Μηχανικός, MSc
 - 123kissas@gmail.com